

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 547/2023-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **ADEK group, s.r.o.**, 1. mája 4 312, Liptovský Mikuláš, IČO 45 421 684, zastúpenej **AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s.r.o.**, Kmeťova 26, Košice, proti postupu Okresného súdu Košice I v konaní sp. zn. 17C/58/2014 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Košice I v konaní sp. zn. 17C/58/2014 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **800 eur**, ktoré **je** Mestský súd Košice **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
3. Mestský súd Košice **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **492,30 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky **nevychováje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 547/2023-16 z 31. októbra 2023 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 17C/58/2014. Sťažovateľka žiada prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov a o priznanie finančného zadost'učinenia 2 500 eur a náhrady trov konania.

2. Podľa § 18m ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov sa okresný súd od 1. júna 2023 označuje ako Mestský súd Košice (ďalej len „mestský súd“).

II.

Skutkové východiská a sťažnostná argumentácia

3. Právny predchodca sťažovateľky si žalobou s návrhom na vydanie platobného rozkazu z 18. júna 2012 uplatňoval náhradu škody voči žalovanému 1 a poistné plnenie voči žalovanému 2.

4. Právny predchodca sťažovateľky (MIKULTEX TRADE, s.r.o.) podal 13. septembra 2018 ústavnú sťažnosť pre namietané porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktorej ústavný súd vyhovel nálezom sp. zn. IV. ÚS 620/2018 zo 6. marca 2019.

5. Z vyžiadaného spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že sťažovateľka vstúpila do konania 12. novembra 2019, a to nadobudnutím právoplatnosti uznesenia okresného súdu sp. zn. 17C/58/2014 z 8. novembra 2019 na podklade singularnej sukcesie, a to z dôvodu uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávky zo 16. júla 2019, ktorou pôvodný žalobca MIKULTEX TRADE, s.r.o., postúpil sťažovateľke pohľadávku, ktorá je predmetom napadnutého konania vedeného okresným súdom.

6. Sťažovateľka poukázala na celkovú dĺžku napadnutého konania s tým, že vo veci nebolo ku dňu podania ústavnej sťažnosti právoplatne rozhodnuté. Konanie podľa nej nesmeruje k odstráneniu jej právnej neistoty, je zdĺhavé, nehospodárne a neefektívne. Tiež uviedla, že žaloba o zaplatenie určitej sumy ako náhrady škody patrí k štandardnej agende všeobecných súdov a k týmto otázkam existuje aj ustálená judikatúra.

III.

Vyjadrenie mestského súdu, replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

7. Mestský súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol chronologický prehľad jednotlivých úkonov v napadnutom konaní a konštatoval, že konanie o náhradu škody z titulu poistnej udalosti nie je právne zložité. Značnú mieru zložitosti však vidí vo faktickej stránke konania, keďže niekoľkokrát rozhodoval o pripustení nového žalobcu do konania, pripúšťal zmenu žalobného návrhu, zastavoval konanie v dôsledku čiastočného späťvzatia žaloby, nariadil znalecké dokazovanie, do konania vstúpili intervenienti, strany sporu a intervenienti niekoľkokrát doručili súdu obsiahle vyjadrenia k predmetu sporu, ktoré súd doručoval protistrane. Faktickú zložitost' konania preukazuje aj počet strán spisu – 2 346 k 29. novembru 2023.

8. Sťažovateľka podľa súdu prispela k predĺženiu napadnutého konania vzhľadom na niekoľko odročených pojednávaní na žiadosť jej právneho zástupcu a tiež na potrebu rozhodovania o jej procesných návrhoch.

9. Mestský súd poukázal aj na to, že ústavný súd už nálezom sp. zn. IV. ÚS 620/2018 zo 6. marca 2019 konštatoval zbytočné prietahy v napadnutom konaní. K tomu dodal, že v predmetnom konaní sa vyskytli určité obdobia, keď bol nečinný, tiež nepostupoval vo veci efektívne, keďže rozsudok č. k. 17C/58/2014-1603 z 27. mája 2021 bol odvolacím súdom zrušený a vec vrátená na nové konanie a rozhodnutie. Súd tak v napadnutom konaní čiastočne spôsobil zbytočné prietahy.

III.2. Replika sťažovateľky:

10. Sťažovateľka vo svojej replike k vyjadreniu mestského súdu uviedla, že pokiaľ súd poukazuje na niekoľkonásobné rozhodovanie o pripustení nového žalobcu do konania, pripúšťanie zmeny žalobného návrhu, zastavovanie konania v dôsledku čiastočného späťvzatia žaloby, nariadenie znaleckého dokazovania, vstup intervenientov do konania, ide o štandardné úkony, ktoré nemôžu spôsobiť prietahy v konaní v trvaní 10 rokov. Tiež spomínané odročovanie pojednávaní je takisto počas uvedenej doby 10 rokov akceptovateľné.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Sťažovateľka vstúpila do konania 12. novembra 2019 nadobudnutím právoplatnosti uznesenia okresného súdu sp. zn. 17C/58/2014 z 8. novembra 2019 na podklade singulárnej sukcesie, a to z dôvodu uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávky zo 16. júla 2019, ktorou pôvodný žalobca MIKULTEX TRADE, s.r.o., postúpil sťažovateľke pohľadávku tvoriacu predmet napadnutého konania vedeného okresným súdom.

12. Podľa judikatúry ústavnému súdu (III. ÚS 209/03, III. ÚS 229/04, I. ÚS 278/06, IV. ÚS 288/2010, I. ÚS 163/2011, II. ÚS 46/2012, III. ÚS 161/2013, I. ÚS 50/2014) v prípade procesného nástupníctva na základe singulárnej sukcesie ústavný súd skúma možné porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru iba v období, počas ktorého bol(a) sťažovateľ(ka) účastníkom posudzovaného konania (stranou sporu), pričom však prihliada na deň začatia konania na príslušnom súde, ako aj na dobu, ktorá uplynula od okamihu, keď sa sťažovateľ(ka) stal(a) účastníkom posudzovaného konania či stranou sporu (III. ÚS 229/04, I. ÚS 278/06, III. ÚS 161/2013).

13. Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd z hľadiska sťažovateľkou namietaného porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru zameril na postup okresného súdu v tej jeho časti, ktorá nasledovala po 12. novembri 2019, keď sa sťažovateľka stala stranou v napadnutom konaní.

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

15. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

17. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o náhradu škody z titulu poisťnej udalosti je bežnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov, preto vec sťažovateľky nepovažuje z právneho hľadiska za zložitú. Čo sa týka skutkovej stránky, ústavný súd konštatuje, že možno pripustiť istú mieru skutkovej zložitosti veci vyplývajúcu predovšetkým z nutnosti vykonať znalecké dokazovanie. Ústavný súd však pripomína, že ani právne či skutkovo sebanáročnejší prípad nesmie trvať v právnom štáte dlhú dobu (m. m. I. ÚS 688/2014, I. ÚS 434/2021).

18. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v napadnutom konaní, ústavný súd po jej vstupe do konania nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prietahom. Sťažovateľka v posudzovanom období napadnutého konania nežiadala o odročenie žiadneho pojednávania.

19. Pokiaľ mestský súd poukazuje na potrebu rozhodovania o procesných návrhoch sťažovateľky, ústavný súd k tomu uvádza, že využitie možností daných sťažovateľovi procesnými predpismi na presadzovanie a uplatňovanie jeho práv v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (m. m. I. ÚS 31/01). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04).

20. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského súdu (resp. okresného súdu ako jeho právneho predchodcu) z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v posudzovanom období napadnutého konania, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, z vyjadrenia mestského súdu, chronologického prehľadu jednotlivých úkonov súdu, repliky sťažovateľky a z predloženého súdneho spisu. Súd v období po vstupe sťažovateľky do konania postupoval bez výraznejších období nečinnosti.

21. Ústavný súd však pri hodnotení postupu súdu poukazuje na uznesenie Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5Co/187/2021 z 29. júna 2022, ktorým bol zrušený rozsudok okresného súdu vydaný v napadnutom konaní vo výrokoch II, III a IV a v tomto rozsahu vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň krajský súd doplnčacím uznesením z 10. októbra 2022 zrušil rozsudok okresného súdu aj vo výroku I. Dôvodom uvedených rozhodnutí krajského súdu bola nepreskúmateľnosť rozsudku okresného súdu, jeho nesprávne skutkové zistenia v dôsledku nesprávneho hodnotenia znaleckého posudku, neprihliadnutie na príslušné dôkazy predložené žalobcom. Z uvedených skutočností vyplýva neefektívna a nesprávna činnosť okresného súdu, ktorá spôsobila prieťahy v posudzovanom období napadnutého konania. Vznik zbytočných prieťahov v dôsledku neefektívnej činnosti súdu uznal vo svojom vyjadrení aj mestský súd.

22. Nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014).

23. Na základe uvedeného, zohľadňujúc najmä doterajšiu zjavne neprimeranú dĺžku napadnutého konania (11 rokov a 8 mesiacov), ako aj neefektívnu a nesprávnu činnosť okresného súdu, ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní (po vstupe sťažovateľky do konania) došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

24. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd už v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 620/2018 (o ústavnej sťažnosti právneho predchodcu sťažovateľky MIKULTEX TRADE, s.r.o., proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pozn.) vyslovil príkaz podľa čl. 127 ods. 2 ústavy adresovaný okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov, nebolo potrebné tento príkaz opakovať v konaní o tejto ústavnej sťažnosti.

25. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

26. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 2 500 eur, čo odôvodnila celkovou dĺžkou napadnutého konania, pretrvávajúcou právnou neistotou, stratou dôvery v súdy a súdny systém, pocitmi krivdy a nespravodlivosti.

27. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným, resp. mestským súdom, ako aj na jeho už uvedenú neefektívnu a nesprávnu činnosť, s prihliadnutím na moment vstupu sťažovateľky do konania, na istý stupeň skutkovej zložitosti veci, berúc do úvahy predmet konania

na súde, správanie sťažovateľky, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 800 eur pre sťažovateľku za primerané finančné zadosťučinenie. Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu sťažovateľky nevyhovel.

V.

Trovy konania

29. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

30. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

31. Sťažovateľkou uplatnená suma trov konania (492,30 eur) neprevyšuje sumu vypočítanú ústavným súdom, preto ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v požadovanej sume.

32. Náhradu za tretí úkon právnej služby – repliku sťažovateľky doručenú ústavnému súdu 5. decembra 2023, ústavný súd sťažovateľke nepriznal, pretože jej obsah nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

33. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. februára 2024

Robert Šorl
predseda senátu